

**OIKEUSKANSLERINVIRASTON
TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2026 – 2029
SEKÄ TULOSSUUNNITELMA VUODELLE 2025**

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
10.12.2024

OIKEUSKANSLERINVIRASTON TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA 2026-2029 JA TULOSSUUNNITELMA 2025

1. Johdanto

Oikeuskanslerinviraston toiminta- ja taloussuunnitelmassa sekä tuloussuunnitelmassa pyritään asettamaan selkeästi ja tiiviisti viraston toiminnan painopisteet ja tulostavoitteet, jolloin asiakirja toimii viraston kehittämisen ja johtamisen välineenä.

Toimintaympäristön jatkuva muutos, ilmoittajansuojelulainsäädäntö (1171/2022) ja ylimpien laillisuusvalvojen tehtävienjakouudistus (330/2022) edellyttävät toiminnan kehittämistä ja strategia-työtä siten, että oikeuskanslerin ja oikeuskanslerinviraston uudet tehtävät kiinnittyvät osaksi viraston toimintaa ja että painopiste rakenteelliseen laillisuusvalvontaa lisää valvonnan tehokkuutta ja vaikuttavuutta.

Toiminta- ja taloussuunnitelma ja tuloussuunnitelma käsitellään vuosittain oikeuskanslerinvirastossa koko viraston henkilöstön osallistavassa menettelyssä, jossa toiminnan keskeiset tavoitteet ja painopisteet valmistellaan johdon ja henkilöstön yhteistyönä johdon palaverissa ja osastokokouksissa. Suunnitelmat käsitellään myös viraston henkilöstökokouksessa ja johtoryhmässä.

2. Oikeuskanslerin ja oikeuskanslerinviraston perustehtävä (missio), visio ja strategia

Oikeuskanslerinvirasto tukee oikeuskansleria ja apulaisoikeuskansleria seuraavissa tehtävissä:

- 1) valtioneuvoston ja tasavallan presidentin virkatointien lainmukaisuuden valvonnassa,
- 2) tuomioistuinten, muiden viranomaisten ja muiden julkista tehtävää hoitavien laillisuusvalvonnassa ja
- 3) asianajajien, julkisten oikeusavustajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien toiminnan valvonnassa.

Lisäksi oikeuskanslerinvirasto ylläpitää ilmoittajansuojelun keskitettyä ulkoista ilmoituskanavaa. Oikeuskanslerin laillisuusvalvonnassa kiinnitetään huomiota siihen, että toimivaltaiset viranomaiset hoitavat ilmoittajansuojeluun liittyvät tehtävänsä.

Oikeuskanslerinviraston toiminnassa on kyse viime kädessä ihmisistä ja heidän oikeuksiensa toteuttamisesta. Tämä edellyttää myös viraston henkilöstön hyvinvoinnista ja kyvykkyydestä huolehtimista viraston tärkeimpänä voimavarana.

Missio

Oikeuskanslerin perustehtävänä on turvata valtiojärjestyksen ja valtiosäännön peruseriaatteiden, erityisesti kansanvaltaisuuden ja oikeusvaltioperiaatteen sekä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista.

Visio

Oikeuskanslerin laillisuusvalvonta on vaikuttavaa, asiantuntevaa, riippumatonta ja joutuisaa toimintaa. Se tukee kestävästä yhteiskunnan ja oikeusvaltion kehittämistä sekä tunnistaa laillisuusvalvonassa ihmisten arjen ongelmat.

Strategia

Oikeuskanslerin laillisuusvalvonnassa yhdistetään tehokkaasti, monipuolisesti ja vaikuttavasti valtioneuvosto- ja valvontaa ja siihen kuuluvaa ennakkolaista säädosvalvontaa sekä oikeusvalvontaa ja asianajovalvontaa. Tarkoituksena on, että valtioneuvoston päätöksenteon valvonta, lainvalmistelun valvonta, asianajajien toiminnan valvonta, kanteluiden käsittely, valvontakäynnit (tarkastukset), omien aloitteiden käsittely sekä muut valvonnan työtavat muodostavat johdonmukaisen, vaikuttavan ja toisiaan tukevan, mm. resursseiltaan yhteen sovitettun kokonaisuuden. Oikeuskanslerinviraston ylläpitämisen, ilmoittajansuojelun keskitetyn ulkoisen ilmoituskanavan avulla arvioidaan ilmoittajansuojelujärjestelmän toimivuutta sekä hankitaan ilmiöpohjaista tietoa hyödynnettäväksi laillisuusvalvonnassa.

Oikeuskanslerinviraston toiminta kokonaisuudessaan perustuu osallistavaan ja innostavaan johtamiseen sekä yhteiseen osaamisen kehittämiseen.

3. Toimintaympäristön muutokset

Ylimpien laillisuusvalvojien tehtävienjakouudistus antaa aikaisempaa paremmat edellytykset valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen välisen työnjaon tarkoituksenmukaiseen kehittämiseen sekä laillisuusvalvonnan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden parantamiseen. Uudistuksessa oikeuskanslerille keskitettiin laillisuusvalvonta hallinnon automaatiassa, korruption vastaisessa toiminnassa sekä julkisissa hankinnoissa, kilpailussa ja valtioneuvoston asioissa. Ilmastomuutoksen ja luontokadon torjunta sekä tulevien sukupolvien oikeudet näyttäytyvät nykyisin keskeisesti kansainvälisessä ja kansallisessa sääntelyssä sekä oikeudellisessa ratkaisukäytännössä. Julkishallinnon voimakkaasti etenevä digitalisoituminen ja kestävä hallinnon kehittäminen yleisemminkin muodostuvat siten oikeuskanslerin valvontaympäristössä aikaisempaa merkittävämmäksi alueeksi.

Perustuslaissa oikeuskanslerille säädetty valtioneuvoston ja tasavallan presidentin sekä viranomais-toiminnan ja lainkäytön laillisuusvalvonta muodostaa edelleen keskeisen osan oikeuskanslerin toimintaa. Oikeusasiamiehelle on tehtävienjakolaissa siirtynyt useita yksilön oikeuksien toteutumista koskevia, määrältään merkittäviä asiaryhmiä. Oikeuskanslerin käsiteltäväksi otettujen kantelujen määrä on laskenut merkittävästi niin oikeusvalvonnassa kuin valtioneuvosto- ja valvonnassa. Tämä antaa mahdollisuuden suunnata oikeuskanslerin laillisuusvalvontaa aikaisempaa enemmän rakenteellisiin kysymyksiin ja oma-aloitteiseen valvontaan. Oikeuskanslerin laillisuusvalvonnassa on vastaisuudessa olennaista pyrkiä tunnistamaan erilaisten rakenteellisten tekijöiden vaikutukset ja niissä

olevat ongelmat. Tällaisia voivat olla esimerkiksi puutteellinen tai ristiriitainen lainsäädäntö, puutteellinen toiminnan ohjaus ja valvonta sekä ongelmat toiminnan menettelyissä, johtamisessa, resursoinnissa, toimintakulttuurissa sekä tietojärjestelmissä.

EU:n direktiiviin perustuvassa ilmoittajansuojelulainsäädännössä on osoitettu oikeuskanslerinvirastolle uusi tehtävä ulkoisena, keskitettynä ilmoituskanavana väärinkäytösilmoituksissa. Ilmoittajansuojelulain soveltamisala on laaja kattaen useita EU:n keskeisiä politiikka-aloja ja niihin liittyvää kansallista täytäntöönpanosäätelyä. Osa soveltamisalasta koskee tehtävienjakolaissa oikeuskanslerille keskitettyjä tehtäviä. Väärinkäytösilmoitukset voivat koskea myös yksityissektorin toimintaa, joten tehtävän hoitoon sisältyy näiltäkin osin uudenlaisia piirteitä viraston toiminnassa. Keskitetyn ilmoituskanavan tehtävässä ei ole ensi sijassa kyse laillisuusvalvonnasta, vaan menettelyllisestä tehtävästä, jossa ilmoitukset otetaan vastaan ja siirretään toimivaltaisille valvontaviranomaisille käsiteltäväksi sekä huolehditaan viranomaisten yleisestä neuvonnasta, verkkoviestinnästä ja järjestelmän raportoinnista Euroopan komissiolle. Laillisuusvalvonnan näkökulma hahmottuu ilmoittajansuojelujärjestelmän toimivuuden valvonnan valvontana, riskiarviointina ja täydentävänä tietolähteenä, jonka kohteena ovat ilmoituksia selvittävät ja jatkotoimenpiteistä vastaavat valvontaviranomaiset. Laillisuusvalvonnassa ilmoittajansuojelu voidaan nähdä myös osana korruption vastaisen toiminnan järjestämisen valvontaa sekä hyvän hallinnon ja oikeussuojan toteutumisen valvontaa. Keskitetyn kanavan ensimmäisen toimintavuoden 2023 aikana ilmoitusten määrä on ollut maltillinen ja antanut siten tilaa viranomaisverkoston rakentamiseen ja menettelyjen kehittämiseen.

Toisiaan seuraavat kriisit yhteiskuntakehityksessä heijastuvat välittömästi laillisuusvalvontaan. Näin tapahtui Covid 19 –pandemian aikana, jolloin kantelujen määrä lisääntyi merkittävästi, ja valtioneuvostovalvonnassa käsiteltiin uudentyypisiä asioita. Edelleen jatkuva Venäjän federaation hyökkäyssota Ukrainaan on myös heijastunut laillisuusvalvojan toimintaan erityisesti valtioneuvostovalvonnassa. Sota on nostanut julkisen vallan ja koko yhteiskunnan varautumistasoa sekä vaikuttanut yhteiskunnan yleiseen ilmapiiriin ja väestösuhteisiin. Ajankohtaiset maailmantapahtumat, kuten Lähi-Idän viimeaikaiset tapahtumat, voivat heijastua valtioneuvoston ja viranomaisten toiminnassa sekä kiristää väestösuhteita Suomessa.

Suomen Nato-jäsenyys on muuttanut merkittävästi Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittista asemaa. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan mukaan Nato-jäsenyydestä voi aiheutua merkittäviä välillisiä vaikutuksia valtioneuvoston välisiin valta-asetelmiin. Valiokunnan mielestä valtioneuvoston on syytä Nato-jäsenyyden oloissa arvioida tällaisia vaikutuksia ja niihin liittyviä tarpeita vahvistaa esimerkiksi hallitusvallan käytön parlamentaarisia piirteitä sekä eduskunnan vaikutusmahdollisuuksien riittävyyttä keskeisten ulko- ja turvallisuuspoliittisten ratkaisujen osalta ([PeVL 80/2022 vp](#)). Nato-jäsenyyden edellyttämät uudet menettelytavat ja rakenteet valtioneuvostossa ja hallinnossa ovat parhailtaan selvitettävissä ja valmisteltavana.

Kuluvalla vaalikaudella julkinen talous on olennaisesti kiristynyt, mikä vaikuttaa julkisten tehtävien ja palvelujen resursointiin sekä lainsäädäntöön. Laillisuusvalvonnassa joudutaan arvioimaan oikeuksien ja etuuksien rajoittamista merkitseviä säädös- ja päätösehdotuksia perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta sekä selvittämään perustuslaista aiheutuvia reunaehdoja uudenlaisesta näkökulmasta. Oikeusvalvonnassa tämä ilmenee säästötoimien mahdollisina vaikutuksina perus- ja ihmisoikeuksia turvaaviin palveluihin sekä viranomaistoimintaan. Esimerkiksi hyvinvointialueiden päätökset palvelurakenteiden muutoksista sekä alueiden kireä rahoitus- ja henkilöstötilanne voivat

lähivuosina näyttäytyä laillisuusvalvonnassa palvelujen rakenteellisina saatavuuskysymyksinä. Oikeuskanslerin säädösvalvonnassa on kiinnitettävä edelleen huomiota hyvän lainvalmistelun periaatteiden toteutumiseen vaikutusten arvioinnissa ja vaihtoehtoisten toteuttamistapojen selvittämisessä samoin kuin eduskunnan tiedonsaantioikeuksiin. Näköpiirissä on hyvin sääntelyintensiivinen vaalikausi, mikä edellyttää oikeuskanslerin säädösvalvonnassa työmäärän aktiivista hallintaa.

Oikeuskanslerin laillisuusvalvonnassa kiinnitetään erityistä huomiota valtioneuvoston ja sen ministeriöiden toimintaan hyvinvointialueiden ohjauksessa sekä niiden rahoituksen ja toiminnan puitteiden järjestäjänä. Laillisuusvalvonnassa tarkastellaan hyvinvointialueita koskevan lainsäädännön toimivuuden arviointia ja muutosten valmistelua sekä lainsäädännössä ilmenneiden ongelmakohtien korjaamista erityisesti perusoikeuksien sekä hyvän hallinnon, demokratian ja osallistumisoikeuksien kestävän turvaamisen näkökulmista. Erityisenä, oikeuskanslerin aiempaan laillisuusvalvontakäytäntöön liittyvänä kysymyksenä on hyvinvointialueiden tekemä oman toiminnan laillisuusvalvonta sekä omavalvonnan järjestäminen.

Euroopan unionissa ja erityisesti joissakin sen jäsenvaltioissa kohdistuu oikeusvaltioon edelleen uhkia. Tämä on heijastunut myös Suomessa käytyyn keskusteluun, jossa on painotettu tuomioistuinten riippumattomuuden vahvistamista vastaavien ilmiöiden varalta. Keskustelu sivuaa myös laillisuusvalvontaa, jonka tehtävänä on yhtä lailla riippumattomasti tukea viranomaistoiminnan lainmukaisuutta, tuomioistuinten riippumattomuutta ja tuomioistuinlaitoksen asemaa oikeusvaltion ylläpitäjänä ja takaajana. Oikeusministeriössä on käynnistetty oikeusvaltion takeita ja oikeuslaitoksen kehittämistä koskeva työryhmävalmistelu 1.2.2023 (VN/34680/2022).

Laillisuusvalvontaan kohdistuu yleisemminkin muuttuneita ja kohonneita yhteiskunnallisia odotuksia. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on kannanotoissaan linjannut tarvetta jatkaa oikeuskanslerin säädösvalvonnan vahvistamista ja kehittämistä. Myös oikeusvalvonnan oma-aloitteinen toiminta on saanut huomiota. Oikeuskanslerille keskitetyt tehtävät kohdentuvat vahvasti tulevaisuuteen ja asettavat uusia vaatimuksia laillisuusvalvonnalle. Niissä heijastuvat myös yhteiskunnalliset odotukset oikeuskanslerin toiminnalle. Laillisuusvalvonnan toimet ovat myös olleet aikaisempaa tiiviimmän julkisen seurannan ja kriittisenkin arvioinnin kohteena. Väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyn maahantulon torjumiseksi annetun lakiehdotuksen käsittely eduskunnan perustuslakivaliokunnassa ([PeVL 26/2024 vp](#)) on herättänyt vilkasta ja kiihkeää keskustelua erityisesti valtiosääntöasiantuntijoiden keskuudessa perustuslakivalvonnan rakenteiden ja menettelyjen uudistamisesta, ml. oikeuskanslerin rooli valtioneuvostovalvonnassa.

Poikkeukselliset olosuhteet ovat lisänneet laillisuusvalvonnan työmäärää, sillä käsiteltävät asiat ovat monessakin mielessä vaikeutuneet ja tehneet laillisuusvalvonnasta vaativampaa. Sääntelyn nopearytmisyys ja sirpaleisuus sekä lainvalmistelun puutteet ovat aikaisempaa näkyvämpiä piirteitä laillisuusvalvonnan toimintaympäristössä. Lisäksi asianajajien valvontaan liittyvien asioiden määrä on viime vuosina kasvanut. Rakenteellinen näkökulma asettaa laillisuusvalvonnalle uudenlaisia vaatimuksia ja edellyttää toimintatapojen jatkuvaa kehittämistä, mutta vahvistaa sen vaikuttavuutta.

4. Toimintasuunnitelma vuosille 2026-2029

Seuraavassa hahmotellaan monivuotisen suunnittelun tapaan linjaukset viraston toiminnan vaiheistetusta kehittämisestä. Kyse on monelta osin pitkän aikavälin kehittämistyöstä, jota toteutetaan vähitellen voimavarojen niin salliessa. Laillisuusvalvonnan ja muun toiminnan kehittämisen painopisteet suunnittelukaudella ovat:

- Ylimpien laillisuusvalvojien tehtävienjakouudistuksen toimeenpanon jatkaminen osana rakenteellisen laillisuusvalvonnan kehittämistä
 - Oikeuskanslerin keskitettyjen tehtävien haltuunottoa tehostetaan viraston osaamista vahvistamalla. Näissä tehtävissä painottuva rakenteellisen laillisuusvalvonnan näkökulma on jo nykyisinkin osa viraston toimintaa, jonka perustalle osaamista on edelleen hyvä rakentaa. Työssä oppiminen sekä viraston osastorajat ylittävä ja osastojen sisäinen tiimi- ja työparityöskentely ovat viraston henkilöstöstrategian sekä henkilöstö- ja koulutussuunnitelman mukaan keskeisiä toimintatapoja osaamisen kehittämisessä ja laaja-alaisen tehtävien hoitamisessa. Viraston sisäistä yhteistyötä laillisuusvalvonta-asioiden valmistelussa tiivistetään. Työn johdossa ja asioiden vastuuttamisessa otetaan huomioon tiimi- ja työparityöskentelyn sekä muiden uudenlaisten työtapojen mahdollisuus ja niiden tehokas käyttö samoin kuin mahdollisuus sitouttaa tietty esittelijä kehittymään jonkin tietyn teeman erityisasiantuntijaksi. Yhteistyötä myös eri sidosryhmien kanssa kehitetään osaamisen vahvistamiseksi. Viraston koulutustyöryhmän työ ja mahdollisuudet osallistua viraston ulkopuoliseen koulutukseen tukevat osaamisen kehittämistä.
 - Ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjunta sekä tulevien sukupolvien oikeuksien turvaamisen näkökulma näkyvät nykyisin keskeisesti oikeudellisessa toiminnassa, niin kansallisessa ja kansainvälisessä sääntelyssä kuin oikeudellisessa ratkaisukäytännössäkin. Myös oikeusvaltioon kohdistuvat uudenlaiset uhat ovat toimintaympäristössä näkyviä ilmiöitä. Oikeuskanslerin laillisuusvalvontaa kohdennetaan siten aikaisempaa vahvemmin kestävä hallinnon ja oikeusvaltion ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Laillisuusvalvonnassa saatujen tietojen perusteella osallistutaan myös kotimaiseen ja kansainväliseen yhteiskunnalliseen keskusteluun tässä roolissa.
 - Vahvistetaan edelleen rakenteellista näkökulmaa laillisuusvalvonnassa ja pyritään tunnistamaan se yhä useammin kanteluasioissa sekä muun ohella omien aloitteiden ja laillisuusvalvontakäyntien suunnittelussa. Kehitetään tässä myös yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Rakenteellisen näkökulman hahmottamista työestetään ratkaisijan ja esittelijän välisessä vuorovaikutuksessa, viraston yhteisissä työpajoissa, johdon keskusteluissa, viraston työnjohdossa ja lähiesihenkilötoiminnassa.
 - Suunnitellaan sopivia käytännön toimintatapoja laillisuusvalvonnan toteuttamiseen uusien erityistehtävien hoidossa. Tällaisia voivat olla aktiivinen verkostoituminen ja sidosryhmäyhteistyö tapaamisineen ja keskusteluineen sekä järjestelmällinen tiedonhaku (kotimaisista ja kansainvälisistä lähteistä) samoin kuin osallistuminen seminaareihin ja muihin tilaisuuksiin erityistehtävien alueilla.

- Oikeuskanslerinviraston tehtävän vakiinnuttaminen ilmoittajansuojelun keskitettynä väärinkäytösten ulkoisena ilmoituskanavana ja ilmoittajansuojelujärjestelmän toimivuuden seuranta laillisuusvalvonnassa
 - Hallintoyksikössä vakiinnutetaan uuden tehtävän hoito nykyisillä resursseilla ja ylläpidetään jo muodostettua toimivaltaisten valvontaviranomaisten verkostoa, seurataan ilmoitusmenettelyn toimivuutta sekä kehitetään edelleen menettelyjä Euroopan komissiolle annettavan vuosiraportin laatimiseksi.
 - Laillisuusvalvonnassa hyödynnetään ilmoittajansuojelujärjestelmän toiminnasta saatavaa ilmiöpohjaista tietoa ja kohdennetaan valvontaa tarpeen mukaan järjestelmän toimivuuden valvonnan valvontaan. Tämä valvonta muodostaa osan korruption vastaisen toiminnan järjestämisen sekä hyvän hallinnon ja oikeussuojan toteutumisen valvontaa. Laillisuusvalvonnan kohteena ovat ilmoituksia selvittävät ja jatkotoimenpiteistä vastaavat toimivaltaiset valvontaviranomaiset.
- Hallitusvallan käytössä ja oikeusvalvonnan alueella valvotaan perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen yleisiä edellytyksiä ja turvataan oikeusvaltioperiaatteen noudattamista sekä julkisten hallintotehtävien hoitamiselle asetettujen vaatimusten noudattamista. Oikeudellisten tietojen ja lausuntojen antaminen perustuslain 108 §:n 2 momentin tarkoittamalla tavalla kohdistetaan yleensä tasavallan presidentin esittelyssä ja valtioneuvoston yleisistunnossa käsiteltäviin asioihin. Oikeuskanslerin kannanotot ovat ennakkotietoja siitä, mihin laillisuusvalvonnassa tullaan päätöksentekovaiheessa kiinnittämään huomiota. Tehtävienjakolaisissa oikeuskanslerille keskitetyt tehtävät muodostavat laillisuusvalvonnan painopistealueet, joissa toimintaa syvennetään ja laajennetaan nykyisestä erityisesti rakenteellisessa laillisuusvalvonnassa. Keskeisinä välineinä tässä ovat säädösvalvonta, omat aloitteet ja laillisuusvalvontakäynnit. Oikeuskanslerin laillisuusvalvonnassa on edelleen keskeistä kaikkien perusoikeuksien tasapainoinen toteutuminen. Valtioneuvostovalvontaan liittyvän työn ennakoitavuutta pyritään mahdollisuuksien mukaan parantamaan entisestään.
- Oikeuskanslerin laillisuusvalvontaa kehitetään ja kohdennetaan vaikuttavasti ja riskiperusteisesti. Viraston asianhallintaa, tutkittavaksi otettavien asioiden seulontaa ja asioiden läpivirtausta kehitetään edelleen. Tavoitteena ovat joustavat, työtaakkaa keventävät ja laillisuusvalvonnan vaikuttavuutta turvaavat menettelyt. Asioiden siirtoa toimivaltaisille viranomaisille (muille kuin oikeusasiamiehelle) lisätään järjestelmällisesti ja soveltuvin osin. Laillisuusvalvonnan kokonaisuutta erilaisine toimintamuotoineen hyödynnetään säädösvalvonnassa ja viranomaistoiminnan laillisuusvalvonnassa monipuolisesti ja tehokkaasti huolehtimalla kuitenkin töiden riittävästä ennakoitavuudesta. Valtioneuvostovalvonnan ja yleisen viranomaisvalvonnan yhteensovittamista tuetaan työnjohtoa kehittämällä. Työn määrää ja kuormittavuutta hallitaan aktiivisin toimin asioiden vahvemmallalla priorisoinnilla ja valikoinnilla. Laillisuusvalvonnan kohdentaminen vaikuttavasti ja riskiperusteisesti on osa työmäärän hallintaa. Koko virasto sitoutuu työn priorisointiin ja työmäärän hallintaan. Laillisuusvalvonnan tehokkaaksi ja vaikuttavaksi kohdentamiseksi kantelujen käsittelyyn luodaan toimivat ja joustavat menettelyt, jotka ohjaavat eri tyyppiset kantelut niiden vaatimaan käsittelyyn. Yksinkertaisemmat kanteluasiat ratkaistaan nopeutetussa menettelyssä. Arvioidaan

mahdollisuutta kehittää mittareita ja kriteerejä laillisuusvalvonnan laadullisen arvioinnin tueksi, mukaan lukien rakenteellisen näkökulman toteutuminen. Ennakollista säädösvalvontaa kohdennetaan vaikuttavasti ja riskiperusteisesti ja huolehditaan voimavarojen riittävästä.

- Valtioneuvosto- ja valtioneuvostonvalvonta kohdennetaan:
 - Valtioneuvoston päätöksenteon ennakollisessa valvonnassa valtioneuvoston yleisistunnossa päätettäviin asioihin
 - Euroopan unionissa päätettävissä asioissa eduskunnan osallistumisen turvaamiseen
 - Natoon liittyvissä asioissa eduskunnan tietojensaantioikeuden turvaamiseen ja parlamentaarisen vastuukatteen toteutumiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikan johtamisessa
 - Säädösvalmistelun valvonnassa säädösehdotusten arviointiin lausuntokierroksilla ja valmistelun loppuvaiheessa
 - Asianajajien, julkisten oikeusavustajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiasiamiesten valvonnassa asiakkaiden oikeusturvaan ja asianmukaiseen menettelyyn sen valvonnassa.

- Oikeusvalvontaa kohdennetaan:
 - oikeusturvan ja perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen (kuten asianmukaiseen käsittelyyn, viivytyksettömyyteen, muutoksenhakuohjaukseen ja kuulemiseen) sekä virnaomaistoiminnan oikeudellisen vaikuttavuuden keskeisiin edellytyksiin (kuten koulutukseen, ohjaukseen ja lainsäädäntöön sekä voimavarojen käyttöön),
 - erityisen haavoittuvien ihmisryhmien, kuten perheväkivallan ja seksuaalirikosten uhrien, oikeuksien toteutumiseen,
 - viranomaisille kuuluvan laillisuusvalvontatehtävän toteutumiseen eli ns. valvonnan valvontaan,
 - merkittävien lainkäytön tai hallinnon uudistusten toimeenpanon seurantaan laillisuusvalvonnan näkökulmasta (esimerkiksi hyvinvointialueuudistus).

Nato- jäsenyyden aiheuttamien viranomais- ja lainkäyttötoiminnan mahdollisten muutosten vaikutuksia pyritään seuraamaan myös oikeusvalvonnassa (esimerkiksi Syyttäjälaitoksessa laillisuusvalvontakäynnillä).

- Viraston kansainvälistä toimintaa kehitetään pitemmällä aikavälillä laaja-alaisesti ja voimavarojen sallimalla tavalla. Yhteistyötä Eurooppalaisen oikeusasiamiesverkoston (ENO) ja Euroopan oikeusasiamiehen kanssa tiivistetään. Vahvistetaan yhteistyötä lainsäädännön laatua ja perustuslainmukaisuutta valvovien kansainvälisten ja muiden maiden riippumattomien toimijoiden samoin kuin oikeuslaitoksen ja oikeudenhoidon valvonnan toimijoiden kanssa. Verkostoidutaan ja muodostetaan yhteyksiä uusien erityistehtävien alueilla.

- Kehitetään virastoa toimivana ja hyvinvoivana työyhteisönä yhdessä johtamisen toimintatavalla ja yhteisellä tekemisellä sekä huolehtimalla työssä jaksamisesta ja työmäärän hallinnasta. Viraston johtamisessa, esihenkilötyössä sekä ratkaisijan ja esittelijän välisessä vuorovaikutuksessa kiinnitetään erityistä huomiota myönteisen palautteen ja tuen antamiseen

sekä psykologisen turvallisuuden luomiseen työyhteisössä. Muutoksia suunnitellaan, valmistellaan ja toteutetaan yhdessä sekä hillitään liian nopeaa muutostahtia. Pidetään myös huolta viraston kiinnostavuudesta ja houkuttelevuudesta hyvänä työpaikkana niin asiantuntijoille kuin muullekin henkilöstölle.

5. Tulostavoitteet vuodelle 2025

Oikeuskanslerinviraston työmäärä on kasvanut viime vuosina merkittävästi. Käsiteltävät asiat ovat samaan aikaan vaikeutuneet ja laillisuusvalvontaan kohdistuneet odotukset kasvaneet. Virasto on toteuttanut lyhyessä ajassa useita merkittäviä toiminnan muutoksia.

Toiminnan muutokset ja uudet tehtävät vaativat virastolta lisäponnisteluja, jotka on otettava huomioon muussa toiminnassa. Työmäärän hallintaa, asioiden priorisointia ja karsintaa on tehtävä viraston toiminnassa kaikilla tasoilla ja erityisesti viraston johtamisessa ja esimiestyössä. Työhyvinvoinnista huolehtiminen on erityisen tärkeää.

- Jatketaan ylimpien laillisuusvalvojen tehtävienjakouudistuksen toimeenpanoa
 - Toteutetaan asioiden siirrot edelleen täysimääräisesti sekä jatketaan yhteistyötä ja tietojenvaihtoa eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian kanssa. Seurataan uudistuksen vaikutuksia laillisuusvalvojen työmäärään. Asioiden siirtotarvetta pyritään tehokkaasti vähentämään viestinnällä ja kantelijoiden opastuksella.
 - Jatketaan viraston osaamisen syventämistä oikeuskanslerille keskitetyissä tehtävissä sekä kehitetään sopivia käytännön toimintatapoja laillisuusvalvonnan toteuttamiseksi näillä tehtäväalueilla.
- Jatketaan ilmoittajansuojelulain toimeenpanoa
 - Vuoden 2025 aikana oikeuskanslerinvirasto tarkastelee ilmoittajansuojelulain 39 §:n 1 momentin vaatimuksen mukaisesti ilmoitusten vastaanottamista ja siirtämistä koskevien menettelyjen toimivuutta keskitetyssä ilmoituskanavassa. Oikeuskanslerinvirasto nostaa myös toimivaltaisten viranomaisten verkostossa tarkasteltavaksi (ilmoittajansuojelulain 39 §:n 2 momentin arviointivaatimuksen tueksi) keskitetystä kanavasta siirrettyjen ilmoitusten vastaanottamisen, ilmoitusten paikkansa pitävyyden selvittämisen ja ilmoitusten perusteella toteutettavien toimenpiteiden toimivuuden.
 - Komission kertomus 3.7.2024 Euroopan parlamentille ja neuvostolle ilmoittajansuojeludirektiivin täytäntöönpanosta ja soveltamisesta ([COM\(2024\) 269 final](#)) nostaa esiin useita puutteellisen täytäntöönpanon kysymyksiä jäsenvaltioissa. Osa näistä kohdistuu myös Suomen lainsäädäntöön. Oikeuskanslerinvirasto seuraa, mihin sääntelytoimiin oikeusministeriössä asiassa ryhdytään ja tuo esiin lain tarkistustarpeet myös omasta näkökulmastaan.
- Kehitetään viraston ulkoista ja sisäistä viestintää jatkamalla oikeuskanslerin vuosikertomuksen uudistamista sekä viimeistelemällä OKV-Kampus-uudistus

- Oikeuskanslerin vuosikertomusta kehitetään edelleen siten, että vuoden 2024 kertomus on aikaisempaa tiiviimpi katsaus oikeuskanslerin ja oikeuskanslerinviraston toimintaan ja nostaa selkeämmin esiin valvonnan keskeisimpiä kysymyksiä. Kertomuksen aineiston haettavuutta verkkosivuilla kehitetään, ja kertomuksesta laaditaan erillinen englanninkielinen verkkojulkaisu.
- Varmistetaan, että vuoden 2024 lopulla käyttöön otettu viraston sisäinen työtila OKV-Kampus palvelee rakenteeltaan ja sisällöltään mahdollisimman hyvin viraston toimintaa ja henkilöstöä. Huolehditaan uuden VN-Kampusessa olevan, OKV:lle tarpeellisen aineiston saavutettavuudesta henkilöstölle.
- Otetaan käyttöön uudistettu Finlex-palvelu oikeuskanslerin ratkaisukäytännön julkaisemiseen keväällä 2025.
- VN Korttelihankkeen valmisteluun osallistuminen ja väistötiloihin muutto
 - Huolehditaan oikeuskanslerinviraston toimintaedellytysten turvaamisesta valtioneuvoston linnan peruskorjauksen valmistelussa ja väistötiloihin muutossa hankkeen ohjausryhmässä ja alatyöryhmissä.
 - Valmistaudutaan väistötiloihin (Eteläesplanadi 4, 6 krs.) muuttoon hyvissä ajoin kalustoinventaariolla, tarpeettoman aineiston ja kaluston poistoilla tai säilöön siirroilla sekä arvioimalla säilytettävien arvokalusteiden ja –esineiden kunnostustarpeet. Osastot ja hallintoyksiköt vastaavat omassa käytössään olevien työtilojen muuttovalmisteluista. Hallintoyksiköt huolehtii viraston yhteisten tilojen aineistojen ja kaluston poistoista. OKV muuttaa väistötiloihin nykyisen arvion mukaan vuoden 2026 alussa, jolloin valtioneuvoston linna tyhjennetään remonttia varten.
- Laillisuusvalvonnan laadulliset tulostavoitteet:
 - Valtioneuvoston yleisistunnon ja tasavallan presidentin esittelyn listat tarkastetaan valtioneuvoston päätöksentekomenettelyn aikataulun mukaisesti.
 - Ennakollisesta säädösvalvonnasta huolehditaan hyvissä ajoin ennen valtioneuvoston yleisistuntokäsittelyä, ja se kohdennetaan oikeuskanslerin laillisuusvalvonnan kannalta olennaisimpiin esityksiin.
 - Valtioneuvoston ja tasavallan presidentin päätöksenteon ennakkollisessa valvonnassa kannanotto- ja lausuntopyyntöihin vastataan joutuisasti. Päätöksenteon kannalta merkittävien vastausten dokumentoinnista asianhallinnassa huolehditaan niin, että turvataan valvonnan avoimuus ja vaikuttavuus.
 - Tuomioistuinten ja muiden viranomaisten valvonnassa voimavaroja kohdennetaan erityisesti oikeusturvan, perus- ja ihmisoikeuksien sekä toimivan oikeusvaltion kannalta merkityksellisiin asioihin.
 - Uusina laillisuusvalvonnan painopisteinä ovat oikeuskanslerille tehtävienjakolaissa keskitetyt tehtävät. Näillä tehtäväalueilla laillisuusvalvontaa syvennetään ja laajennetaan nykyisestä sekä kehitetään niihin sopivia käytännön toimintatapoja. Laillisuusvalvontaa

kohdennetaan myös ympäristöperusoikeuden ja tulevien sukupolvien oikeuksien kysymyksiin.

- Kanteluasioiden käsittelyssä kohdennetaan valvontaa tehokkaasti hyödyntämällä laillisuusvalvonnan liikkumavaraa ja tunnistamalla mahdollisia rakenteellisia näkökulmia ja tavoittelemalla yksittäisissä kanteluasioissa laillisuusvalvonnallisesti vaikuttavinta tulosta. Kantelukirjoitusten seulontamenettelyä kehitetään edelleen laillisuusvalvonnan tehokkaaksi kohdentamiseksi. Kantelut, jotka eivät edellytä selvittämistoimia, pyritään ratkaisemaan kolmen kuukauden kuluessa asioiden vireille tulosta. Kantelut ratkaistaan viimeistään vuoden kuluessa niiden vireille tulosta, ellei asian käsittelyn viipymiseen ole erityistä hyväksyttävää syytä. Huolehditaan kanteluasioiden käsittelyn yhdenmukaisuudesta, asian laadun mukaisuudesta ja ajanmukaisuudesta ottamalla käyttöön viraston uudet kantelujen käsittelyohjeet.
 - Omien aloitteiden avaamisessa suunnitellaan esittelijän työaikatauluja erityisesti silloin, kun aloitteella on aikaan sidottua relevanssia.
 - Laillisuusvalvontakäyntien kehittämistä monipuoliseksi tarkastusta, tiedonsaantia ja vuorovaikutusta yhdistäväksi valvonnan työkaluksi jatketaan. Laillisuusvalvontakäyntejä tehdään paikan päällä tai etäyhteyksin.
 - Tehostetaan tiedonvaihtoa eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian kanssa tarkastustoiminnasta, omien aloitteiden käynnistämisestä, merkittävistä toiselle laillisuusvalvojalle osoitettuun tehtävään liittyvästä ratkaisusta tai erityisestä syytä siirtämättä jätetyssä asiassa tehdystä ratkaisusta samoin laillisuusvalvojan toimivaltaa koskevista tulkintakannanotoista.
 - Kanteluiden, laillisuusvalvontakäyntien ja muun aineiston perusteella tunnistetaan aiheita oma-aloitteiseen laillisuusvalvontatoimintaan. Oma-aloitteisessa valvonnassa pyritään myös varmistamaan, että toimivaltaiset viranomaiset täyttävät asianmukaisesti ilmoittajansuojelujärjestelmää koskevat velvollisuutensa.
 - Asianajajien, julkisten oikeusavustajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien toiminnan valvonnassa valvonta-asioita käsittelevän lautakunnan päätökset tarkastetaan joutuisasti niin, että tarvittaessa ehditään valittaa päätöksestä.
- Laillisuusvalvonnan määrälliset tulostavoitteet (TAE2025:n mukaan):

Päätöksenteon valvonta	2025 arvio
valtioneuvoston yleisistunnot	70
tasavallan presidentin esittelyt	30
tarkastetut esittelylistat	2 000

Lainvalmistelun valvonta	2025 arvio
ministeriöiden lausuntopyynnöt	100

ennakkotarkastukset	40
kuulemiset eduskunnassa	20

Kanteluasiat	2025 arvio
saapuneeksi kirjatut	1 700
tarkempaan laillisuusvalvonnalliseen arviointiin otetut	1 300
ratkaistut	1 700

Omat aloitteet ja tarkastukset	2025 arvio
omat aloitteet	20
laillisuusvalvontakäynnit	20
rangaistustuomioiden tarkastus	3 000

Tuomarien virkarikosasiat	2025 arvio
vireille tulleet	60
ratkaistut	60

Syyttäjien virkarikosasiat	2025 arvio
vireille tulleet	30
ratkaistut	30

Asianajajien, julkisten oikeusavustajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien valvonta	2025 arvio
saapuneet	800
tutkitut	800

Ilmoittajansuojelun keskitetty ulkoinen ilmoituskanava	2025 arvio
saapuneet ilmoitukset	80
toimivaltaiselle viranomaiselle siirretyt	30
siirtämättä jätetyt ilmoitukset (eivät kuuluneet lain soveltamisalaan)	50

- Henkilöstö- ja työyhteisötavoitteet:
 - Huolehditaan toimivasta henkilöstörakenteesta ja henkilöstön palvelussuhteiden pysyvyydestä.
 - Työn määrää ja kuormittavuutta hallitaan aktiivisin toimenpitein sekä huolehditaan palautumisesta. Vahvistetaan työyhteisönä toimimista yhdessä johtamisen toimintatavalla, vuorovaikutusta lisäämällä ja yhteisellä vastuunkannolla työyhteisön toimivuudesta kukin oman roolinsa mukaisesti. Tiedonkulkua ja tiedon jakamista tehostetaan kaikessa vuorovaikutuksessa. Työyhteisön ongelmatilanteisiin puututaan päättäväisesti.
 - Henkilöstöjohtamista parannetaan edelleen yksilöllisessä kehittymisen ja jaksamisen tuessa, palautteen antamisessa sekä kiinnostuksen ja arvostuksen osoittamisessa henkilöstön työtä kohtaan. Otetaan käyttöön johdon 360 -arvioinnit Osaava-alustalla, ja valmistellaan Tutka-työtyytyväisyyskyselyn uusi virastokohtainen sisältö.
 - Jatketaan tavoitteellista koko viraston osaamisen kehittämistä henkilöstö- ja koulutussuunnitelman mukaisella tavalla.
 - Uudistetaan viraston työsuojelun, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toimintaohjelma ja saatetaan se yhdenmukaiseksi yhdenvertaisuuslain vaatimusten kanssa.

- Muut tulostavoitteet:
 - Ajantasaistetaan viraston valmiussuunnitelma.
 - Otetaan käyttöön viraston tarpeiden ja yksilöllisten toimintatapojen mukaisesti valtioneuvoston Yhdessä-hankkeen uusia digitaalisia työvälineitä (M365).
 - Huolehditaan tietoturvasta ja tietosuojasta asioiden tallentamisessa ja käsitelyssä.

6. Voimavarat

Henkilöstö

Oikeuskanslerinviraston henkilöstömäärä tilanteessa 31.12.2024 on 36, joista vakinaisia on 29. Alla henkilöstön jakaumatietoja:

Ylin johto (oikeuskansleri, apulaisoikeuskansleri, kansliapäällikkö)

Muu johto (esittelijäneuvos, osastopäällikkönä 2, apulaisosastopäällikkö)

Esittelijät (esittelijäneuvos 6, vanhempi oikeuskanslerinsihteeri 10, oikeuskanslerinsihteeri, neuvontajuristi, esittelijä 3)

Asiantuntijat (resurssihallinta-asiantuntija 2, tiedottaja, viestintäsuunnittelija, johdon assistentti)

Kirjaamo (kirjaaja, toimistos sihteeri 2)

Vakinaisesta henkilöstöstä on vuoden 2024 lopussa virkavapaalla kuusi henkilöä, ja määräaikaisessa palvelussuhteessa 11 henkilöä, joista neljällä on virastossa vakinainen virka taustalla. Viraston notaarin virka on tällä hetkellä vailla viranhoitajaa.

Suunnittelukauden henkilöstöresurssien kehittämistä ohjaa yleisellä tasolla viraston henkilöstö- ja koulutus suunnitelma. Valtioneuvostoasiain osaston osastopäällikön virka on täytetty vakinaisesti 1.1.2025 alkaen. Avoimeksi tuleva osaston esittelijäneuvoksen virka ja mahdolliset muut avoimeksi tulevat osaston virat täytetään vakinaisesti tilanteen mukaan. Vastaisuudessa oikeuskanslerinvirastossa avoimeksi tulevien virkojen täyttö arvioidaan tapauskohtaisesti tilanteen mukaan. Määräaikaisten virkamiesten palvelussuhteiden jatkuvuudesta huolehditaan viraston siirtyvien määrärahaerien tuella.

Resurssien hallinta (talous-, yleishallinto- ja henkilöstöhallintatehtävät) on viraston toimintaedellytysten turvaamisen kannalta keskeinen toiminto, joka on perusteltua järjestää kestäväälle pohjalle riittäväillä resursseilla.

Uusissa rekrytoinneissa virkojen ja virkasuhteiden vaativuustason tulee vastata tehtävissä edellytettävää osaamista ja kokemusta. Virasto varautuu rekrytointisuunnittelussaan myös siihen, että henkilöstörakenteeseen saadaan viraston osaamisen jatkuvuuden turvaamiseksi uransa alkuvaiheessa olevia juristeja kasvamaan vaativampiin tehtäviin. Virasto rekrytoi jatkossakin korkeakouluharjoittelijoita sekä oikeudellisiin että muihin tehtäviin.

Määrärahat

Oikeuskanslerinvirastolle myönnetyt määrärahat ovat valtion talousarviossa valtioneuvoston kanslian pääluokkaan 23 kuuluvan luvun 30. Oikeuskanslerinvirasto momentilla 01. Oikeuskanslerinviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v.).

Petteri Orpon hallitusohjelmaan on kirjattu valtionhallinnon tuottavuusohjelma, jolla tuetaan hallituksen julkisen talouden kestävyystavoitetta. Hallitusohjelman mukaiset tuottavuusvähennykset on osoitettu pääluokkiin määrärahavähennyksinä julkisen talouden suunnitelmissa vuosille 2024 - 2027 ja 2025 - 2028.

Oikeuskanslerinvirastoon kohdistuva tuottavuusvähennys kohdennetaan toimintamomentille seuraavasti (1 000 euroa):

	2024 TA	2025 säästö	2026 säästö	2027 säästö	2028- säästö
Oikeuskansle- rinviraston toimintame- not (23.30.01)	4 564	-194	-256	-439	-439

Oikeuskanslerinviraston kokonaismenoista noin 85 % muodostuu palkkausmenoista, 6,5 % toimitilavuokrista, 3 % ICT-kuluista ja loput noin 5,5 % muista palvelujen ostoista ja kuluista. Virasto on viimeisten kahden vuoden aikana saanut ICT-kulujen sekä henkilöstö- ja taloushallinnon palvelukulujen määrää merkittävästi vähennettyä. Vuonna 2024 viraston käyttämien määrärahojen arvioidaan olevan 4,3 miljoonaa euroa, kun käytettävissä on ollut noin 6,36 miljoonaa euroa. Varainhoitovuoden päätyttyä käyttämätön osa siirtomäärärahasta siirretään seuraavalle varainhoitovuodelle käytettäväksi. Vuodelle 2025 siirtyväksi eräksi arvioidaan noin 2 miljoonaa euroa.

Vuoden 2025 talousarvioesityksessä oikeuskanslerinviraston määrärahaksi esitetään yhteensä 4 384 000 euroa. Viimeisimmässä, vuosia 2025 - 2028 koskevassa kehyspäätyksessä oikeuskanslerinvirastolle on osoitettu määrärahoja seuraavasti: vuonna 2025 4 578 000 euroa ja vuonna 2026 4 486 000, vuonna 2027 4 303 000 euroa ja vuonna 2028 4 303 000 euroa.

Vuonna 2025 kertaluonteisia menoja virastolle voi aiheutua analogisen arkiston digitalisoinnista (enintään 97 000 euroa sopimuksen mukaan vuosien 2024 - 2025 aikana) sekä valmistautumisesta väistötiloihin muuttoon. Matkustus- ja maksamispalvelujen palveluntuottajat ovat vaihtumassa, ja työterveyshuollon palvelut kilpailutetaan vuoden 2025 aikana. Senaatti-kiinteistöjen vuokranalennus 1,6 % laskee nykyisiä toimitilakustannuksia, mutta väistötilojen kustannustasosta ei ole vielä tarkempaa tietoa. Virasto kohdentaa säästöjä palvelu- ja ICT-laitekuluihin sekä muihin hankintoihin. Uusia vakinaisia virkoja ei ole suunnitteilla perustaa. Avoimeksi tulevien vakinaisten virkojen täyttöä ja määräaikaisten virkasuhteiden tarvetta harkitaan tapauskohtaisesti.

